

В себе в хаті і присяга

У Польщі по-явно лаборують

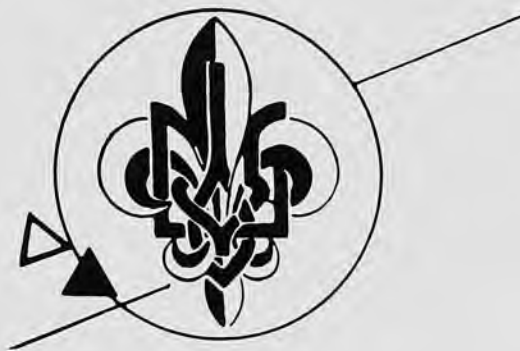
Від светерів до курток

Панна: „Навіть не маю в що вбратися!”

ПРИВІТИ, ПРИВІТИ

Нас вітають усі з усіх усюд

«Юнак» — журнал пластового юнацтва.
 Виходить 6 разів на рік.
 Видає Головна Пластова Булава.
 Оформлення обкладинки пл. скоб Колі Савицького.

ЗМІСТ

	стор.
ВІСНИК	
1993	2
ПЛАСТОВИЙ ГЛОБУС	
Знову в хаті.	
Пл. уч. Олена Халупа	4
Пластова присяга	5
Гурток „Вовкулаки”.	
Пл. розв. Юрко Міндюк	7
Ми нині тут ... а завтра там!	
Ст. пл. Роксоляна Телепко	8
ВІЗЛИ, ЕТ СЕТЕРА	
„Т-шерте”, шерсть і ще щось!	
Ст. пл. Юрко Мончак	10
ЛІТЕРАТУРНИЙ КАЛЕЙДОСКОП	
Палаю, як свічка.	
Мирослава Мончак	14
Д МОЛЕКУЛ ДО ГАЛАКТИК	
„Джурасик Парк”	17
ХИ-СМІХИ	
Анекдоти	18
ЗНЕ	
Мати наша сивая горлиця	1
Молоді ми (пісня)	16
Машина часу	16
Крилаті слова і вислови	17
Привіти	19
24-ий літературний конкурс СФУЖО	21
Оголошення	21

„Юнак” виготовлений при допомозі двомовної комп'ютерської системи фірми Key-Co. Enterprises, 1765 Windflower Way, Orleans, Ontario, Canada, K1C 5Y4.

* Усі редакційні матеріали слід слати на адресу головного редактора.

* Редакція застерігає право виправляти мову, як теж скорочувати й виправляти одержані матеріали згідно із пластовою термінологією, пластовими виховними напрямними та вимогами юнацького віку читачів.

Редагує колегія:

Головний редактор:

ст. пл. Юрко Мончак

Члени редакційної колегії:

пл. сен. Іванка Ганкевич

пл. сен. Петро Содоль

пл. сен. Тоня Горохович

пл. сен. Ольга Кузьмович

На обкладинці: вгорі: пластуни з Німеччини на лещетарському таборі в австрійських Альпах. Внизу: учасники вишкільного табору Золота Булава переведеного вперше в Україні літом 1993 р.

ЮНАК

1993

Ч.П. 3 (322)

РІК XXXI

Інтернаціональне стандартно-серійне число
 0044-1384

Річна передплата для не-членів

Пласту — \$25.00 амер. дол.;

ціна одного примірника — \$4.50 амер. дол.

YUNAK — Ukrainian Bi-monthly Magazine, Published by PLAST PUBLISHING INC.

АДРЕСА АДМІНІСТРАЦІЇ: 2199 Bloor Street West, Toronto, Ontario, Canada M6S 1N2, Tel. (416) 769-7855

АДМІНІСТРАЦІЯ НА ЗСА: 144 Second Ave., New York, N.Y. 10003

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ: Yury Monczak, 7895 Des Ecores, Montreal, Quebec, Canada H2E 2W7

З ДРУКАРНІ Мирона Баб'юка, 1525 Emerson St., Rochester, N.Y. 14606 U.S.A.

Мати наша сивая горлиця

Мама. Таке лагідне слово. Як пелюстка яблуні, як весна, як любов незрадлива. В другу неділю травня світ вклоняється Матерям: „Благослови Боже і Пречиста Мати ...” Молімось до Мами! Бо мамине ж благословення -- на добро, на щастя, на цвіт, на кохання, на долю світлу. В цім поклоні мамі тепер схиляється увесь світ.

А народилась ця традиція 1910-го року, коли штат Вірджинія (Америка) визнав Свято Матері державним святом. Двома роками раніше молода Анні Джарвис втратила матір, несподівано і передчасно. Та незагойна рана, біль, розпука стали наче центром її життя. І тоді Анні взялася до боротьби: один день у році Америка повинна пошанувати матір шанобою особливою. Вона звернулась до політиків, конгресменів і сенаторів, до президента і губернаторів ...

Анні Джарвис померла в нужді і злиднях, але її ідея була підхоплена. Найперше в Україні вона закорінилась в Галичині (на початку століття), і ось вже вся Україна святкує День Матері.

Бо як же нам не пошанувати нашу матір. Вона ж і Мати Божа, і Україна-чаєчка при битій дорозі, і матір земна. Ми почали своє слово до тебе, Мамо, зі слів поета: „Мати наша сивая горлиця.” Отож і ми пригортаємося, припадаємо до твого серця усі-усі. Ясним сонечком нам світи, наша кохана!

1933 ... 1933 ... 1933 ... 1933

Цього року відзначаємо 60-у річницю голодомору, що його спричинив в Україні 1933-го року комуністичний режим для того, щоб знищити українських селян як класу і таким чином, без опозиції, запровадити колективізацію. Перед зимою, від селян забрано „добровільно“, а як ні, то насильно, всі харчові запаси, мовляв держава за все подбас, коли буде потреба. Але, як прийшла потреба, держава не хотіла дбати, бо ж уряд навмисне запланував голод, щоб позбутися опору селян.

З голоду 1933-го року згинуло від 7 до 10 мільйонів невинних людей - майже третина населення України. Ця величезна фізична втрата спричинила українському народові ще й страшне духовне спустошення, бо, впродовж століть, селяни були заборолом і носіями української культури, яку вони постійно творили, плекали і передавали з покоління в покоління. А ті з них, що вижили зиму 1933-го року залишилися вже позначеними на ціле життя і їхні нащадки вже не розуміли

Шевченкового:
„Село, і серце одпочине,
Село на нашій Україні...

В Америці, 1985-го року, появилася дуже цікава книжка про голод в англійській мові, яку поручаємо старшому юнацтву: **Dolot, Miron. "Execution by hunger". W.W.Norton & Company.**

В Україні, 1991-го року, у видавництві „Радянський письменник“ вийшла книга-меморіал „Голод-33“, в якій Лідія Коваленко і Володимир Маняк (обоє, на жаль, вже покійні) зібрали розповіді-свідчення від людей, які були свідками голодомору в Україні 1933-го року. Щоб вшанувати невинні жертви тих страшних часів, подаємо для наших читачів уривки з двох таких розповідей.

Марія Корнійчук з Чубів
з міста Овруч Житомирської області,
вчителька.

В ті страшні часи ми, діти, знали тільки одне: нам дуже хотілося їсти. Особливо нам хотілося хліба, хоч маленький його шматочок. А хліба не було, і ніхто нам його не міг дати. У нас тоді було тільки наше знедолене дитинство, горе нашої сім'ї і всієї великої родини Чубів, усього нашого великого села.

Жили ми в селі Вереміївка, що на Полтавщині, за 5 км від Золотоноші. Село тоді було дуже велике, розташоване на лівому березі Дніпра. Пізніше, коли почали будувати Кременчуцьку гідроелектричну станцію, його перенесено на гору, в степ. І хоч земля в селі була піщана - зеленіли луги, росли гарні садки. Особливо гарні були березові гаї (тепер це все на дні Кременчуцького моря). І ось в цих березах і стояла наша біла хатина, покрита соломою: кімната і сіни. Далі повітка (комора), де стояли корова, кінь і кілька овець. Була і клуня. Двір був обнесений лісом, так у нас називали тин, сплетений з лози. Батько і мати були дуже працьовиті, все робили своїми руками, з ранку до ночі поралися в господарстві. А в степу була частка орної землі, чорної-чорної, навіть коли сухо. Там ріс хліб. Часом батько брав і мене в степ. З

Марія Чуб-Корнійчук з батьком Іваном.

дитячих років я люблю степовий простір, тишу, легенький ласкавий вітерець. Для мене це була радість, а для батьків цей тяжка праця [...]

Нас було троє малолітніх дітей. Ми дуже раділи, коли вся сім'я сідала за святковий стіл, з нетерпінням ждали маму з церкви. Потім всі три великі дерев'яні церкви були розбиті, зруйновані. Як писав наш Тарас Шевченко: «Та не довго сонце гріло, не довго молилось...»

Почалась колективізація, і село заплакало, затужило. Ми теж вступили в колгосп. Але потім мамі стало дуже страшно, що все заберуть, а троє ж малих дітей... І забрав батько заяву назад. З цього часу і почалося зовсім інше життя: неспокійне, безрадісне. Нас стали часто відвідувати «бригади» в кількості до 10 чоловік. Вони зухвало заходили до хати, щось шукали, забирали, насміхалися. Нас зробили «куркулями»...

Одного разу, коли батька не було дома, а ми, діти, зачинились у хаті, прийшла така «бригада». Ці «страшні дядьки» грюкали в двері, заглядали у вікна. Ми стали дуже плакати і кричати. Тоді «страшні дядьки» вибили двері, зухвало зайшли до хати, щось шукали, нишпорили.

А одного разу, коли я прийшла зі школи, то в свою хату я вже не могла зайти: її двері були забиті дошками, а кругом була пустка. Тільки осторонь стояли одиноко два полукіпки жита. Мама плакала і просила їх віддати - не віддали. Пішли ми жити до рідного дядька Миколи в малесеньку кімнату. В більшій кімнаті жила сім'я дядька Миколи. У нього було п'ятеро малих дітей. Разом з нами у цій кімнатці жив і наш дідусь Максим і баба Настя - уже старенькі. Ще стояла велика піч.

Насувалася холодна і голодна зима. Мама цілими днями десь ходила по людях на заробітки. Приносила буряк, картоплю чи кухоль молока. Вона все нас, дітей, рятувала від голоду. Потім все тяжче вдавалося мамі щось дістати. Вона була рада лушпинню з картоплі, полові з проса, осередкам з качанів кукурудзи. Осередки з кукурудзи ми товкли в ступі і пекли «ліпеники». Вони не трималися купи,

розпадалися і були дуже гіркі. А ще мама варила якусь заколотку, ми її напивались і ходили з роздутими животами. Ми тільки й думали про хліб. А мама говорила, що коли б наїстися хліба, тоді можна буде і помирати [...]

Спочатку дідусь щось приносив у торбі. Потім частіше він став приходити з порожньою торбою, сідав на лаві і тихо плакав.

На весну дідусь Максим охляв зовсім. Лежав на лаві худий, мовчазний. Надходила його голодна смерть. Поклали його вмирати на скриню, покірного, тихого. А коли він почав уже хрипіти, мама нас вирядила з хати, щоб ми не налякалися. Я пішла до школи, а коли повернулася, то побачила, як син дідуса Миколи (теж голодний, у нього з голоду уже померло три сини) загорнув дідуса-сухарика в старе рядно, поклав на санки і повіз на цвинтар закопати. Без домовини. Потім він розказував, що закопали дідуса в одній ямі разом з двома сусідськими хлопцями і їх мамою, які теж померли з голоду. Це були сусіди Липаї. Не хоронили дідуса Максима його великою родиною, не заридали над ним його чотири дочки, не заплакали чотири сини, не заспівали йому похристиянському «Вічна пам'ять».

Мама наша що могла дістати - віддавала нам, дітям, а сама на весну так опухла, що ледь ноги переставляла. «Мені важко соломинку переступити», - говорила вона. А ми були худі, виснажені, з якимись білими плямами на обличчі.

І тут прийшла до нас велика радість. Наш татусь, якому вдалося виїхати з села на заробітки, прислав нам посилку з борошном. Раніше прийшла була посилка з цеглою (хтось викрав борошно). Потім ще посилка з борошном. Ми і наша мама були врятовані, баба Настя теж. Заколотку мама робила смачнішу, з борошна. А хліба ми ще довго не їли, до нового урожаю.

Прийшла весна. На піщаних кучугурах розтанув сніг, там ми викопували якесь коріння і ласували ним. Їли цвіт акації.

Так ми вижили. А скільки людей померло з голоду! [...]

Пластуни Монтреальської станиці беруть участь у величавій маніфестації для відзначення 20-ої річниці голодомору в Україні. Монтреаль, Канада, 1953 рік.

Табір „Знову в хаті”

Про юнацький табір ми довідалися в станицях Слупську, Щеціні, Гданську, Лігниці, Гіжицьку. Юнацтво захопилося майбутнім перебуванням на другому - від часів переселення наших батьків - таборі. Всі мріяли про цікаві зустрічі, а уява мандрувала до земель, які з жалем залишили наші предки. Приїхали ... Побачили Мриглоди та околиці.

З ліва: комендант табору ст.пл. Маріюш Баб'як та інструктор ст.пл. Петро Баран.

Щодня пізнавалися ми через розмови, гри, спільні зустрічі, радісні вогники. При творенні гуртків почали ми думати над назвами, тотемами, піснями, вибираючи такі, щоб відзеркалювали нас та наші діла. Треба було придумати ще назву табору. Ми це зробили на першому вогнику. Назва нашого табору „Знову в хаті” та назва оселі „Пластове гніздо” нагадувало нам повернення на рідні землі та лет до своїх гнізд.

Почалося наше чудове табування серед природи, згідно зі словами пісні „Під шатрами добре спати”. Комендантом табору був ст.пл. Маріюш Баб'як, бунчужним - пл.розв. Петро Райтар, який своїм свистком починав кожний новий день. Звуку цього свистка не забудемо ніколи! Кожний день приносив нові враження. З великим зацікавленням ми брали участь у театральних зайняттях з пл.уч. Надією Сушко, яка дуже вмільо передавала нам своє знання про театр та з гумором вела гутірки. Ми „висилювали” свої горла під час співу з пл.розв. Ольгою Домараду - особливо дівчата хотіли навчитися багато нових українських пісень. Ми ходили на мандрівки, пізнавали околицю (навіть нічні сполохи не були нам чужі).

В неділю не забули про церкву в Гребенному, до якої треба було йти вісім кілометрів пішки. Були помучені, але брали участь у Службі Божій. Вернувшись до табору, з'їли смачну вечерю, яку, як

Табір „Знову в хаті” -- відкриття дня. Ст.пл. Маріюш Баб'як (комендант), пл.розв. Ольга Домараду (писар), пл.розв. Петро Райтар (бунчужний), і інструктори (з ліва): пл.уч. Надія Сушко, пл.розв. Ірина Шмілик, Єлисавета Баб'як, Арета Почтар, ст.пл. Мирослава Муж, пл.вірл. Мирослава Мисько.

завжди, приготував один гурток під наглядом пл.розв. Єлисавети Баб'як. З радістю засіли ми при вогнику, співали веселі пісні та слухали цікаві розповіді з історії України та історії Мригловців, що їх розповідали нам приятель Пласту Ярмо Сирник та пл.вірл. Мирослава Мисько.

Через цілий табір опікувалися нами впорядники, а про наше здоров'я дбала ст.пл. Мирослава Муж, до якої ми приходили з усіма нашими немочами.

Незабутнім спомином залишилась нам зустріч з групою мандрівників з Любліна. Гарно згадуємо проведений з ними час при спільній ватрі: танці, співу кругом, а світло вогнища, що присвічує нам! Наші гості теж дуже тішились зустріччю з українською молоддю, прощанням не було кінця.

На цьому таборі ми мали змогу здати першу пластову пробу та різні іспити вмільости. Після сумлінні підготовки з нашими виховниками, поборюючи труднощі теренової гри в лісі, більшість учасників табору здали цю пробу.

Останньої ночі було врочисте закінчення табору при ватрі. Кожний гурток приготував цікаві гри, пісні, розповіді-спогади з минулого, пережитого. Найбільше всім подобалося представлення, підготовлене учасниками табору, про життя булав і таборовиків.

Але все, що гарне скоро минає. Так і минули чудові дні нашого таборування в Мриглодах але в

кожного залишилися прекрасні спомини.

Табір „Знову в хаті” -- зустріч по Святій Літургії в Гребеннім.

Пластова присяга

Пластунки зі Слупська: (з ліва) пл. уч. Олена Халупа, пл. вірл. Ольга Домараду.

В п'ятницю 13-го листопада 1992 року, в домі в Слупську, зібралось багато молоді. Чому? -- За два дні, 15-го листопада мала відбутися пластова Присяга! До нашого міста приїхали всі ті, котрі брали участь влітку у пластовому таборі в Мриглодах, де ми здали першу пластову пробу. Наш комендант табору, ст.пл. Маріюш Баб'як, вирішив перевести

заприсяження в одному з пластових осередків. Тому до нас з'їхалися пластунки з Щеціна, Гданська, Гіжицька, Нового Двору, Битова.

Після зустрічі і привітань, почали ми готуватися

„Вогник”: (з ліва) стг. плл. Петро Баран, Маріюш Баб'як, Петро Тима, Йолянта Барняк, Мирослава Борова, пл. розв. Дарія Хрін, пл. вір. Мирослава Мисько, ст.пл. Мирослава Муж.

до тої важкої події. Треба було повторити гимни, молитви, щоб в неділю все вийшло чудово. Кожний з нас довго працював над собою і також задумувався, питаючись себе: „Чи справді хочемо жити по пластовому?” -- І відповідь була: „Так!” -- знаючи, що жде нас тяжка праця але й чудові хвилини!

Після приготувань, ми з'їли вечерю та сіли біля „вогника” в кімнаті, бо, на жаль, атмосферичні обставини не дозволили нам піти в ліс на велику ватру. І так, при свічках, ми співали, говорили,

Група пластунів зі Слупська, Щеціна і Гданська.

забавлялися, сміялися ... Але гарний, приємний час скоро минає!

Присягу переводить ст. пл. Маріюш Баб'як. Хорунжі (з ліва) ст.пл. Йоланта Барняк, пл.розв. Марко Лучка, пл.вірл. Мирослава Мисько.

Прийшла неділя. Ранком, всі пішли до церкви на Святу Літургію. Після того всі зібралися в залі, де мало відбутися запряження. Голова КПС ст.пл. Петро Тима привітав священника, батьків і нас.

Ст.пл. Петро Тима іменує юначку Ганну Стороняк на пл. учасницю.

Урочисто, на пластовий стяг, український прапор, ми склали пластову Присягу кажучи:

„Присягаюсь своєю честю, що робитиму все, що в моїй силі щоб:

Бути вірним Богові і Україні,
помагати другим,
жити за пластовим законом
і слухатись пластового проводу.”

Пл. уч. Олена Халупа

Спільна знімка по пластовій Присязі: (останній ряд) перший з ліва крайовий комендант УПЮ в Польщі, ст.пл. Маріюш Баб'як, останній (в окулярах) ст.пл. Петро Баран, (третій ряд з низу) третя з права ст.пл. Мирослава Муж, третій з ліва голова КПС в Польщі ст.пл. Петро Тима, (другий ряд) друга з ліва ст.пл. Мирослава Борова.

Гурток „Вовкулаки”

Редакція отримала листа від пл. розв. Юрка Міндюка, наймолодшого члена гуртка „Вовкулаки”, І-го куреня УПЮ в Україні ім. Князя Данила Галицького Львівської станиці.

Вовкулаки хотіли б листуватися з юнаками, чи радше з юначками, тому наприкінці листа подаємо їхні адреси.

Дорогий „Юначе”!

Наш гурток заснували „три старші вовкулаки”, як ми тепер їх називаємо: Ігор Бушак (перший курінний І-го куреня УПЮ в Україні, ім. Данила Галицького), Тарас Василькевич (наш перший гуртковий) і Ярکو Сидорський (перший заступник гурткового). Згодом до цих трьох приєдналися ще брати Сукачі, Богдан і Зеник, Юрко Ільницький, Ігор Мартинюк, Ярکو Чабан, Маркіян Назаревич, Мар'ян Верхолд і, нарешті, я - Юрко Міндюк. Тепер із одинадцятьох нас залишилося вісім.

Ми всі вже пластуни розвідувачі, крім одного, якому ще кілька точок потрібно здати, щоб уподібнитися до нас.

За зацікавленнями ми різні люди. Це можна бачити по наших місцях навчання: троє вчаться в університеті (на математиці, біології та історії); я - в Українському греко-католицькому лицей, інших двоє закінчують останню класу середньої школи, ще інший вчиться в деревообробній технічній школі, один з нас - в музично-педагогічному училищі і дяківсько-регентській школі. Але, нас всіх єднане спільне

пластування і ми творимо одну дружину. Адже старшопластунські курені існують завдяки якості та здруженості самих своїх членів, які черпають це із пластування в УПЮ - основним укладом організації.

Але все таки ми ще не повністю живемо ідеями Пласту, оскільки ми тільки рік пластуємо, а до цього не мали такої можливості. Щоб ми були „справжніми пластунами”, якими були пластуни в Україні в 1911-1930 рр., нам треба би було виростати в пластовій атмосфері з дитинства, з новацького віку. А замість того, ми в дитячому віці виховувалися в комуністичному дусі, який є повністю протилежний ідеям Пласту. На мою думку, новацтво, яке тепер вже є в Україні та має нормальні умови існування, буде вже справжніми пластунами. Але і ми не стоїмо на місці - наш поступ бачать вже наші заокеанські друзі, які скоро уступлять нам своє першунство.

пл.розв. Юрко Міндюк
(Lupus - Цвіркун)

P.S. Якщо є такі друзі (юнаки - чки), які мають бажання листуватися з пластунами з України, то прошу передати їм наші адреси.

пл.розв. Ігор Мартинюк
вул. Ковалевської 7/5
Львів 290019
Україна - Ukraine

пл. розв. Зеновій Сукач
вул. І. Франка 128/6
Львів 290011
Україна - Ukraine

пл.роз. Ярослав Сидорський
вул. Виговського 45/20
Львів 290054
Україна - Ukraine

пл.розв. Юрій Міндюк
Львів 71, п.с. No-3662
Львів 290071
Україна - Ukraine

Ми нині тут ... а завтра там

(Таборові факти і ...
... аналіза комендантки)

Від 3-го до 24-го липня цього року на *Вовчій Тропі* відбувся табір юначок п.н. „Ми нині тут ... а завтра там”. Коли нарешті всі учасниці з’їхалися, було нас 54 юначки і 6 провідниць. Ми приїхали з цілого світу -- навіть з України, і приємно провели три короткі тижні!

Першого тижня була страшна спека, і ми мусіли відкликати одну прогульку. Але натомість до нас приїхали різні гості. З Албанії приїхали представники Червоного Хреста і усі таборовики здали курс Першої Помочі. Сестри-монахині зі Стамфорду перевели з нами гутірки про св. Літургію, як теж і про ролію жінок в Церкві. Мали змогу побачити фільм з ЮМПЗ’92, під час якого часто чули радісний сміх, коли хтось когось пізнавав на екрані.

Наш табір також відвідали представники Українського інформаційного бюро і розказали нам про ролію українців Америки у вільній Україні та вияснили нам яку ролію сама Америка грає (чи не грає) у вільній Україні. У суботу на оселю теж завідав стейтовий поліцей і навчив нас дечого про водне рятувальництво. Того ж вечора нас відвідала Краєва комендантка пластунок ст.пл. Христя Санторе і перевірила наш табір. Христя також провела з нами коротку гутірку.

В другім тижні погода похолоднішала і ми мали коротку мандрівку у лісі і на фермі. Там ми побачили коров з довгою шерстю („хутром”) а фермер розповів нам про них багато цікавого. Це нам придалося до іспиту вмілости „Приятелька тварин”.

Другого тижня відбувся день спільних занять із хлоп’ячим табором. Усі знаменито забавилися, і одна група дівчат здобула перше місце в Лисячій бігу!

Цей тиждень закінчився святкуванням Дня пластуна і Великою ватрою у нашім таборі. Під час ватри ми вшанували пам’ять жертв Штучного голоду 1933 року.

Третій тиждень прямо перелетів! Відбули дві прогульки. Перша мандрівка була 7 і пів милі (12 км) до музею „Шейкерів”, а дівчатка щоп’ять хвилин питалися: „Чи ми вже дійшли?” Пообідавши, ми оглянули музей, а вечором приїхала зі села співачка, і наші юначки разом з нею забавляли всіх гостей співом і танцями.

В останній четвер ми поїхали автобусом до водного парку „Зум Флум”, де всі „мокро” бавилися, і купалися, і трошки мерзли.

З нагоди 50-ліття УПА до табору приїхав один Дивізійник зі своїм одностроєм та відзнаками. Діти дуже цікавилися гутіркою і мали нагоду влягнути деякий вираз Дивізійника.

Відбулися в нас три вечірки. Найцікавіша була перша, на якій грала славна група „Фата Моргана”.

Був також День розвідувачок, під час якого булава мала час на відпочинок а дівчата грали у відбиванку і вправляли „аеробіку”. День закінчився вечіркою.

Недалеко оселі знаходиться місто Гадсон, в якому живуть українці. Кілька пластунів з оселі поїхали до Гадсону прийняти Проклямацію відзначення Великого голоду і, вернувшись, відчитали цю Проклямацію в таборі.

Від першого дня табору до закриття в нас була цікава програма. Частиною загальної таборової програми була перевірка точок до пластових проб, підготовка і здавання іспитів вмілости індивідуально і групою. Ми мали ватри і курінні вогники, відбули чотири таборові „Хрещення”, відсвяткували вечір Купала, свято свв. Петра і Павла та відбули дефіляду. До співу ми уживали нові співанники, в яких було понад сто пісень. Перевели ручні роботи і почали здавати іспит вмілости „Кераміка”. До іспиту вмілости „Першої допомоги” ми провели „Змаг хворих”. Тут виховниці грали калік чи хворих а дівчата мали впродовж лише чотирьох хвилин записати причину хвороби чи поранення та правильно допомогти „інвалідові”.

Очевидно, не обійшлося без впорядку та переглядів, купелів та алярмів. Один із них був тихий нічний алярм: темною доріжкою запровадили табір до незапаленого вогника у лісі. Там, при співі пісень, ми відчитали життєписи трьох українських героїнь. Цей чарівний вогник, напевно, стане незабутнім.

Я часто кажу, що Пласт і пластуни не є тим, чим були колись. Це правда. Діти сьогодні скоро дозрівають і часом видається, що пластова програма конкурує з новими школами, комп’ютерами і відеограми. АЛЕ це не так, і те, що захоплювало мене також і захоплює моїх юначок! Вони в листах пишуть, що ватри були цікаві, і що треба їх побільше. Пишуть, що прогульки були приємні і було добре так „далеко” іти. Звірі та природа їх цікавлять тоді, коли їх завважать. Юнацтво любить співати і виступати! Діти мило згадують нашого „Фреда” -- таборового енотика, що нас страшив три тижні. Коли їм видавалося, що ми відходили від програми, вони цим переймалися і нам звертали увагу!

Нинішня молодь має цікаві ідеї, практичні завваги та реалістичні вимоги. Вони приїжджають на табір, щоб стрінути нових друзів, так, АЛЕ ТЕЖ і щоб навчитися пластування. Тому й найчастіша заввага юначок: продовжити табір на чотири тижні!

С.К.О.Б!

Ст.пл. Роксоляна Телепко
(комендантка)

10

- Чекай, що то так мною трясє? -- здивовано запитав себе Місько, -- Щось фест зимно раптом стало.

Місько скулився в клубок, обійняв свої коліна. Ні, так не помагає, далі трясеться. Накинув на себе светер. Ніби краще, але за кілька секунд вітер продув наскрізь, і Місько ще сильніше застукотів зубами.

- Хороба, то зимно, напевно похолоднішало надворі.

Місько побачив, як Друг Славко підвівся і зложив карту назад у наплечник. Подивився в його сторону, помахав рукою. Місько нервовим рухом теж помахав і швидко знову обняв коліна.

Бачив, як Друг Славко ще раз оглянув кругом краєвид, поволі почав підходити до Міська. Зимно!

- Ну, що, Міську, не є це краса?

Місько видушив з себе усмішку:

- Та.

Друг Славко знов оглянуся кругом, глибоко зідхнув.

- Бачиш, тут праворуч? Це вже Бритійська Колумбія ... Гей, Міську, ти може змерз?

Місько лише швидко покивав головою.

- Та ти зараз мені тут натягнеш ногами! -- затривожено вигукнув Друг Славко і присів біля Міська. Порухав його плечі.

- Та ти цілком перемок, ану, стягай з себе це все, заки я ще добрий! Хто таке бачив, в мокрій сорочинці сидіти на вітрі.

- Але всі інші мої сорочинки теж мокрі, вони не висушли від вчора.

Друг Славко швидко відкрив Міський наплечник, почав переглядати, що в ньому було. Дійсно, все мокре або вогке.

- Купелівки?? Ти думав в льодовику купатися?

- Та я думав, що буде озеро ...

- В якому індіяни воду тобі підігріли! -- іронічно додав Друг Славко.

Він трохи злісно всунув увесь одяг назад у наплечник, швидко встав:

- Сиди тут, не рухайся ... ні, скинь з себе все ...

- Що скидати?

- Все, крім гачів, -- відповів Друг Славко і пішов по свій наплечник.

Місько тремтячими рухами стягнув зі себе вогку сорочинку, тоді з великою мукою -- мокрі джінси, шкарпетки. Все так липло до тіла, було таке тяжке.

Друг Славко вернувся зі своїм наплечником і витяг з нього кілька речей одягу.

- Перше витрися рушником. На, маєш, тут моя сорочинка, вона з поліестру, а тут мої „алі-баби“, і ще мій светер ... ну, трохи завелике на тебе, але „каже сі трудно“, краще велике, ніж мав би ти посиніти. І тоді вбери на себе мій дощовик ...

- Чи має падати зараз дощ? -- запитався Місько.

- Та ні, то проти вітру. І вже, скоро вбирайся, бо простудишся.

Місько швиденько почав на себе все вбирати. Сама сорочинка Друга Славка його відразу загріла, а в курточці і дощовику стало зовсім тепло. Місько всміхнувся і за кілька хвилин навіть оглянувся кругом себе. Він щойно тепер побачив гори ...

Ох, скільки з нас колись в минулім дряпалися по горах, пріли, мучилися, навіть проклинали ті гори, що такі високі (чи що взагалі вони існують), і наплечник, і виховника, і настирливий камінчик у черевіку, який немилосердно в'їдався в п'яту, і навіть день, коли родився. А, вилізши на вершок гори, ми були так викінчені жажливою каторгою, що навіть і небесний краєвид нам „висів коло носа“. В такі хвилини розпуки і відчаю нам хотілося лише здерти з себе наплечник (може і кинути його з вершку гори у провалля), роздягнутися до самих підштанців (а може й ще більше?!) і стрибнути в басейн чи озеро. І та зима „Кока-кола“ правдоподібно з'являлася багатьом нам в таких маривах.

Але, вірте чи не вірте, існують люди на світі, які фактично йдуть у мандрівки з наплечником добровільно, і навіть роблять це охоче, з величезною приємністю.

Як так? Ви серйозно?? Без жартів???

Конвекція, провідність, і так далі:

Якщо ми хочемо користати з мандрівки, нею любоватися, а не мучитися за кожним кроком, треба мати відповідний виряд. До такої „порядности“ належить також одяг, який нас хоронить від горячі, холоду, дощу і вітру (а в деяких випадках -- снігу).

Коли ми ліземо вгору з наплечником, наше тіло витворює надмір тепла, а коли ми виходимо на вершок гори і сідаємо оглядати краєвид, вітер швидко нас остуджує. Тому тіло мусить вдержати постійну температуру, а саме 37°C (98.4°F). Отже одяг повинен допомагати нам позбуватися надміру тепла або гріти нас, коли довкілля нас студить.

Тіло втрачає тепло в чотири способи, а саме через: (а) Конвекцію (convection): передача тепла від поверхні тіла у повітря. Це головний спосіб охолодження тіла. Вітер значно прискорює цей процес, бо „змиває“ нагріту верству повітря біля шкіри і „замінює“ її новою, холоднішою верствою (wind chill).

Ілюстрація #2

(б) Провідність (conduction): передача тепла крізь який-небудь матеріал. Вода проводить тепло дуже швидко, повітря -- дуже повільно. Сухий одяг втримує верству нагрітого повітря біля тіла; мокрий одяг натомість -- верству води (поту), яка швидше передає тепло тіла у повітря. Зимний вітер студить ту верству води, і, таким чином тіло значно швидше холодне в мокрім одязі.

(в) Випаровування (evaporation): віддача тепла з молекулами води. Молекули води (поту) при тілі нагріваються і випаровують у повітря, забираючи з собою тепло. Одяг повинен швидко відтягати вогкість подальше від тіла, щоб тепло лишалося при тілі, а не „втікало“ із парю.

(г) Радіацію (*radiation*): пряма передача теплоти від джерела теплоти до предмету без нагрівання посереднього матеріалу (через інфрачервоне випромінювання). В цей спосіб сонце ogrіває землю. Одяг, особливо тісно сплетена матерія, абсорбує більшість інфрачервоного випромінювання. Бербері у Сагарі носять білі туніки, бо білий колір частинно відбиває сонячне проміння, а матерія абсорбує решту проміння, не допускаючи його до тіла.

Три верстви для Міська:

Ідеальний мандрівний одяг повинен бути легким (вагою), тривалим (*durable*), компактним (*low in bulk*) і швидко сохнути. Оскільки під час мандрівки, особливо гірської, ми часто переносимо різкі зміни температури, лише одна верства одягу не може нам служити при всіх обставинах. Тому найкраще вбрати кілька верств (*layers*), де кожна верства служить окремій цілі. В такий спосіб можна найлегше контролювати температуру тіла.

Типова „система верств” має три частини: внутрішня складається із тоненького синтетичного полотна, яке швидко відтягає вогкість (піт) від поверхні тіла і переносить його назовні (виконує роль (б) і (в) вище); середня складається із грубшого полотна (синтетичного або природного), яке втримує тепле повітря біля тіла (виконує роль (а) і (г) вище); зовнішня складається із водовідpornого матеріалу (проти дощу і вітру), який повинен „дихати”, тобто пропускати крізь себе пару з тіла назовні (виконує роль (а) і (б) вище).

Я тоненька, але ефективна!:

Ціль внутрішньої верстви одягу -- відтягати піт назовні. При великій зусиллю це допомагає тілові охолоджуватися, проте при передидшці тіло лишається відносно сухим і не холодне далі через випарування поту (*провідність і випарування*). Жодна матерія, природна чи синтетична, не гріє коли мокра!

Лише коли ми розігріті чи мандруємо в постійно теплій температурі, внутрішня верства може бути мокра. Взагалі при високій температурі весь одяг може бути мокрий: він охолоджуватиме тіло дуже вдало. Проте коли є ризика, що мокрий одяг надто студитиме тіло (напр. при зупинці, коли є холодніше надворі), одяг, особливо внутрішній, мусить бути обов'язково сухим.

Переважно ми усі мандруємо в бавовняних (*cotton*) сорочинках. Влітку це відповідний одяг, проте у високих горах, особливо при сильній та холодній вітрі, можемо швидко перемерзнути в вогкій сорочинці. Бавовна втягає в себе дуже багато води, довго сохне, студить тіло і стає важкою, коли мокра. Тому остерігаймося одягу, особливо внутрішнього, зробленого з бавовни.

Найкраще вдягнути на себе сорочинку із поліпропілену (*polypropylene*), поліестру (*polyester*) або полівінілхлориду (*polyvinyl chloride, PVC*) (ілюстрація #2). Це синтетичні матерії, які відтягають вогкість від поверхні тіла і передають її далі (*wicking effect*). Вони не втягають у себе воду, тому лишаються сухими та легкими. Такі сорочинки повинні щільно прилягати до тіла, щоб якнайшвидше відтягати піт

назовні та не мати грубих швів, які можуть натирати тіло.

Фірма *Helly-Hansen* перша виробляла такий одяг із поліпропілену (*Lifa Super line*). Негативна сторона цього матеріалу те, що його треба часто прати, чи, принаймні, полоскати, щоб він не смердів.

Найбільш знані матеріяли із поліестру -- це Капілен (*Capilene*) фірми *Patagonia*, Полартек 100 (*Polartec 100*) фірми *Malden* та Термакс (*Thermax*) фірми *DuPont*.

Матеріяли із *PVC* виробляє фірма *Damart* під назвою *Thermolactyl*, а фірма *Lowe* п. н. *Rhovyl* або *Rhovyl/Modal*.

Будь-який із цих матеріалів є добрий, отже ваш вибір залежатиме вбільшості від кольору, форми та ціни виробу.

Вовняні (*wool*) внутрішні сорочинки теж добрі, проте вовна втягає в себе вогкість, а не передає її назовні. Вовна тепліша від вже згаданих синтетичних матеріалів і тому може надто сильно гріти тіло. В додаток, вовняний одяг „гризе” тіло, хіба що він зроблений із дуже м'якої вовни, яка є значно дорожча.

Ілюстрація #3

Тепла серединка:

Ціль середньої верстви одягу -- втримувати тепло тіла. В першу чергу цей одяг мусить „лапати” в собі тепле повітря і, по-друге, перепускати вогкість, передану внутрішньою верствою, назовні, а не втягати її у себе.

Ідеальний матеріал на середню верству одягу -- це синтетична „шерсть” (*fleece, polarfleece* або *pile*). Напевно більшість з нас має, або, принаймні, бачила ті гарні куртки із гладесенького волокна в різних кольорах (ілюстрація #3). Це феноменальний винахід!

Синтетична шерсть добре ізолює тіло, не втягає в себе вогкість, а передає її назовні, є довготривалою, легкою, швидко сохне і тепла, навіть коли змокне (тому що не втягає в себе вогкості більше ніж 1% своєї ваги!) Цей матеріал зроблений із поліестру або нілону.

Перша негативна сторона синтетичної шерсті це те, що вона легко пропускає крізь себе вітер. Друга -- вона не є „паковна” і бере багато місця у наплечнику.

Фірма, які виробляють синтетичну шерсть: *Helly-*

Hansen, Patagonia (Synchilla, Polartec 300, Polartec 200), Sierra Designs, Lowe та ряд інших.

Вовна теж добрий матеріал, проте є важча від синтетичної шерсті, втягає в себе більше вогкості, довго сохне і не є такою тривалою.

Зовнішня охорона:

Навіть якщо ми порядно вберемося у теплий одяг, вітер, дощ чи -- може -- і сніг можуть нас швидко прохолодити. Пам'ятаймо: будь-який мокрий одяг це є зимний одяг! Отже, зовнішня верства мусить нас хоронити від вітру, дощу і снігу. Найкращі зовнішні верстви це водовідpornі матеріали, які „дыхають”: пропускають вогкість з середини назовні, (waterproof/breathable). Про це ми вже дискутували в попереднім числі Юнака (див. „Дірявий 'Баффало Билл'”), тому на цім місці не будемо знову повторюватися.

Ану, друже, вбери мене!

Отже, як ми повинні вбиратися? На довшу мандрівку (1+ тиждень) радимо наступний виряд:

Ілюстрація #4

Дві сорочки з Капілени. Одну вдягнути на себе, другу тримати на зміну, коли першу виперемо після 2-3 днів. Переважно одної вистачить, бо під час ночі швидко висушить після прання. При зимніших температурах (високі гори, осінні чи зимові мандрівки) радимо також і довгі підштанці із подібного матеріалу.

Вовняну або (гірше) бавовняну сорочку з довгими рукавами, яка вбирається поверх внутрішньої сорочки (ілюстрація #4). При зимнішій температурі треба вбрати курточку із синтетичної шерсті, з довгими рукавами і добрим ковніром. Капуза непотрібна, краще мати окрему шапку з вовни або з такої самої шерсті.

Внаплечнику можна ще нести курточку-безрукавку (sleeveless vest) з пуху або пухову куртку з рукавами. Така куртка потрібна при зимнішій погоді. Шви у куртці можуть бути прошиті на-скрізь. В такій куртці переважно затепло мандрувати, проте вона ідеальна при зупинці або в таборі біля шатра, коли тіло вже не працює.

Ілюстрація #5

Переважаюможно мандрувати в коротких штанах. Вони повинні бути коротенькі, дуже вигідні, дозволяти вільний рух (не стискати ноги) (ілюстрація #5). Побажані є

Ілюстрація #6

хустинку, яку можна перев'язати кругом голови проти поту або уживати як шалик коли зимно.

Ілюстрація #7

Модерний синтетичний матеріал є переважно довготривалий і швидко сохне, тому не треба з собою носити багато речей на зміну (хіба що хочемо пописуватися гардеробою серед природи). Пам'ятаймо, що краще купити добрий виряд, аніж дрантя, і з приємністю мандрувати, а не мучитися при кожному кроці мандрівки.

Ст. пл. Юрко Мончак "І"

„Палаю, як свічка” ...

В серці рана не обезболена:

Україна моя -- знедолена.

„Знайомтесь -- Віка” ... І на сцену виходить худенька бліда дівчинка в квітчастій суконочці. Віка має тринадцять рочків, а вже -- „зірка”. Віка -- автор трьох поетичних книжок. Першу свою збірку видала, коли їй було дев'ять років. Ще змалку вона читала свої вірші на київському телебаченні, давала інтерв'ю для радіо, а друкуватися почала з семи років. Коли Віці було три роки, вона написала свій перший справжній віршик:

*Прилетіли журавлі
Подивитись кораблі,
Мабуть, їх прохати треба,
Щоб взяли мене на небо.*

І так би хотілось радісно продовжити цю історію, коли б не оте сумне „але”. Але ...

Віка з тих, кого називають дітьми Чорнобиля. Коли стався вибух на Чорнобильській атомній станції, Віці було п'ять років. З тої пори Віка хворіє і безперестанно лікується то у Києві, то у Москві, а тепер ось -- у Міннеаполісі. Коли київські лікарі нічого не змогли зарадити хворобі, Віка з мамою переїхали лікуватись до Москви. Як кожен талант,

Віка не може не писати. І, до речі, тут, на чужині, виходить Вікіна збірка віршів. Гроші за ту книжку Віка віддала у Фонд чорнобильських дітей.

У Москві стався цікавий випадок, який добре характеризує Віку. Вона ходила до московської філологічної гімназії. Якось на лекції математики, коли усі писали письмову роботу, Віці якраз захотілося написати вірш. Обурений учитель відібрав у Віки листок з віршем і поставив погану оцінку. А вечором учителява дружина випадково натрапила на той Вікін вірш, прочитала його і сказала: „Ти повинен поставити за це найвищу оцінку!” Вчитель був розгублений. На другий день викликав Вікіну маму до школи і запитав: „Чи ваша доня вміє рахувати гроші?” Мама відповіла: „Здається, що так”. „Ну, то цього їй в математиці досить”.

Ця історія кумедна, але досить почитати Вікіні поезії з чужини -- чи з московської, чи вже тепер з міннеапольської -- щоб зрозуміти, наскільки глибоко ця дитина може відчувати, страждати за рідною землею. Мені стало страшно коли я прочитала слова:

*Відчула я серцем, що зараз заплачу:
згоріла, мов свічка, душа.*

Коли і „столична” московська медицина виявилась безсилою перед Вікиною хворобою, вона з мамою повертається до Києва. І ось -- остання спроба, дитяча лікарня в Міннеаполісі. В США Віка видала свою третю збірку віршів „По чужині”. Віка обдарована у всім. В березні цього року її перевели з сьомої до восьмої класу, а з осені вона буде вчитися вже в „гай-скул” і одночасно -- в університеті. Недавно Віка ілюструвала американський дитячий підручник своїми малюнками. Віка добре вивчила англійську мову і пише вірші також по-англійськи. І це при тім, що здоров'я у Віки дуже слабеньке, а у листопаді минулого року вона ледь не померла від нового настання хвороби.

Заповітна Вікіна мрія -- повернутися на Україну і стати журналістом. Дай Боже тобі, Віко, щоб мрії твої здійснилися і щоб ти не згоряла вічно, як свічка, а палала, як сонце!

Мирослава Мончак

НА ДАЧІ

*Цілий світ живе в траві
дружно і охоче.
Мурашки на голові
тягнуть все, що счочуть.
І не ліньки павучкам
цілий день плести паркан -
обплітати квіти.*

*А стрибунчики в траві
бавляться, як діти.
Слимачок у холодку
сам дрімає на листку:
видно, тільки він один
в понеділок - вихідний.*

(1985, 4 роки)

БАБУСЯ

Бабунечка – хороша,
рано завітає,
зварить суп з горошком,
книжку прочитає.
Буде чистим платтячко,
за квартиру платиться,
за хімчистку і за газ,
як бабуня є у нас.
Їй не страшні ні сум, ні втома,
як бабуня в нас удома.

1985 р.
Київ.

(4 роки)

РЕКВІЄМ

В серці рана не обезболена:
Україна моя – знедолена.
І травневі демонстрації –
то річніці радіації.
Залишилось лише молитись:
ми – в концтаборі, не в столиці.
Сумно й тяжко вмирають дітки –
мої друзі і однолітки,
жартівливі і неслухняні,
не потрібні нікому, крім мами...
Плачуть стіни – шпитальні і хатні.
Чи трагедії ж ці – приватні?
... Голуби гіросимські, чисті
не злетять у приреченім місті.

26 квітня 1990 року,

ПРОЩАННЯ

Прощання час гіркий
закінчиться не тяжко:
обманутою пташкою
зривається з руки.
Поспішно заgrimлять
коліс вагонних орди.
Прощальні акорди
нещиро зазвучать.
Навздогін – суєта,
хрипливий клич ворони...
Дитинство на пероні
стоїть, мов сирота.

1991, Москва

БЛАГАННЯ

Палаю, як свічка.
Спасаясь у вірі.
Читаю молитву,
забуту давно.
Птахи Міннесоти
злітають у вирій
і крилами стукають
в наше вікно.
На жаль, то качки,
а не наші лелеки
збираються в путь
за ліси і моря.
Візьміть мене, друзі,
в дорогу далеку,
бо кличе мене
Україна моя.

1992 р.
Міннеаполіс.

ОБГОВОРЕННЯ

Ми в класі обговорювали нині
тих тат, що приїждять на іменини
і тичуть подарунок нам в долоні,
щоб знову рік прожити в телефоні.
Його портрет усміхнений в кімнаті.
А я б хотіла з ним порозмовляти,
щоб він мені думки свої довірив
і, як дідусь, любив мене без міри.
Сиділа я і думала печально:
говорять всі, що тато мій – начальник,
що з усіма він добрий на роботі,
та любить не мене – чужую тьотю...
Віднині він – мов за вікном трамваю,
я поступово тата забуваю,
хоч кажуть всі, що я на нього схожа.
А вдома в нас так часто виходить заміж.
А я расту, як крізь асфальт травинка.
Ах, тату-тату! Я – твоя кровинка.
Таких травинок безліч під ногами,
і ось тому ми тулились до мами.

1989 р.

ЖИЗЕЛЬ

Вливалася віолончель
в зітхання залу.
На сцені плакала Жизель
і... помирала.
Я в третім ярусі сиджу,
де темно й тихо.
Я на Жизель в бінокль дивлюсь:
лежить і... дихає!
Та, отже, мама неправа,
зітхнувши знову!
Я бачила: Жизель жива
і все чудово!

1988 р.

МОЛОДІ МИ

Marziale moderato

Сл.: Л. Л.
Муз.: І. Недільський

Молоді ми і світ нам відкрито,
Перед нами сміється земля.
У житті нам дано полюбити,
Верховини, ліси і поля.
Не схиляй голови у знемозі,
Бо зірок не побачиш тоді.
Уперед нам іти по дорозі,
Світ є гарний і ми молоді.

Усміхається ніжно до тебе
Та країна, що сповнена див:
Там на горах, поближе до неба
Хтось небачені квіти зростив.
Як орлята туди ми полинемо,
По морях поведемо кораблі
І ніколи у мандрах не згинемо -
Світ є гарний і ми молоді.

„Години біжать, а ми за них
відповідаємо”.

(Напис на соняшному годиннику в Оксфорді)

„Поки дурень надумується, то
ярмарок скінчиться”.

(Еспанське прислів'я)

МАШИНА ЧАСУ

Березень і квітень були багаті на різні події: політичні, історичні, релігійні та суспільні. В місяцях травні і червні згинувало багато наших борців за свободу держави і людини.

2-го травня 1848: У Галичині створено першу українську політичну організацію -- Головну Руську Раду.

6-го травня 1933: У Львові відбулося величаве свято „Українська Молодь Христові”.

15-го травня 1848: В Галичині скасовано панщину.

18-го травня 1979: КГБ замордувало композитора Володимира Івасюка.

23-го травня 1938: Згинув від большевицької бомби провідник ОУН -- полковник Євген Коновалець в Роттердамі (Голяндія).

25-го травня 1926: У Парижі вбитий большевицьким агентом Шварцбартом Гол. Отаман Симон Петлюра.

30-го травня 1876: Заборона російським царським урядом друкувати українською мовою.

4-го червня 1775: Цариця Катерина зруйнувала Запорізьку Січ.

5-го червня 1648: Богдан Хмельницький розбив під Корсунем польське військо.

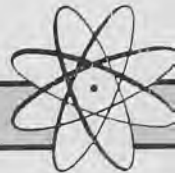
13-го червня 1944: Від рук німецької поліції згинув поет Олег Ольжич (Кандиба).

22-го червня 1941: Німеччина нападає на СРСР.

25-го червня 1954: Згинувало від советських танків 500 українських жінок у концентраційнім таборі в Кінгірі (Сибір).

29-го червня 1918: Помер антрополог, етнограф і археолог Федір Вовк.

30-го червня 1941: У Львові проголошено відновлення української державности.

„Джурасик Парк”

Напевне майже всі читачі „Юнака” вже встигли побачити найновіший сенсаційний фільм Стівена Спілберга „Jurassic Park”. В тім фільмі молекулярний генетик відтворив живих динозаврів на підставі генетичного матеріалу (дезоксирибонуклеїнової кислоти [ДНК] -- DNA), який він видобув із скам'янілих тварин (fossils), що жили понад 60 мільйонів років тому. Ви думаєте, що це є чиста фантазія?

ДНК -- це довгий ланцюг молекул, з якого створені хромосоми. Кожна клітина (cell) має в собі хромосоми, на яких „записана” уся інформація-„програма” потрібна для життя клітини. На хромосомах також „записані” такі характеристики як колір очей, величина ноги, форма вух чи довжина носа. За останніх кілька років науковцям вдалося зізолювати частинки хромосомів із дуже старовинних скам'янілих звірят чи рослин, а також із єгипетських мумій, та порівняти їх з хромосомами сучасних тварин.

Найновіша молекулярна технологія (PCR -- polymerase chain reaction) дозволяє студіювати стародавні частинки хромосомів, навіть, якщо їх є лише кілька молекул! Недавно в науковім журналі Nature (363:536-538) повідомлялося, що група американських науковців роздобули тільце скам'янілої комахи та зізолювали частинки її хромозомів. Комасі було 135 мільйонів років!

Отже, те, що сталося у фільмі Jurassic Park є зовсім можливим. Комар, який вкусив динозавра 60 мільйонів років тому і випив трохи його крові (в якій є живі клітини), міг впасти в болото і скам'яніти. В такій формі хромосоми клітин комаря та динозавра дуже добре сконсервувалися б. З такого скам'янілого комаря можна видобути динозаврові клітини та зізолювати їх ДНК (хромосоми). Так можна одержати всю інформацію про вигляд і фізичний склад динозавра і, теоретично, його „відтворити”, чи привести назад до життя!

Одна проблема: сучасна технологія ще не дозволяє на останній ступінь експерименту, а саме -- відтворити живий організм, вживаючи лише копію хромозомів. Може хтось з пластунів, майбутніх молекулярних біологів, придумає таку штуку?

Крилаті слова і вислови в українській мові

Метаморфоза:

Поема Овідія (43 р. перед Христом - 17 р. по Христі), в якій розповідається про різні перетворення богів. Вона справила поширенню цього слова в значенні: перетворення (взагалі).

В біологічній термінології означає перетворення тварин (звичайно комах) із одної до наступної форми розвитку, наприклад, перетворення гусениці у метелик.

Тисяча і одна ніч:

Популярний збірник арабських казок (об'єднує понад 300 творів), що склався в XIV-XV ст. Легенда твердить, що арабський каліф Шахріяр Шахразад ув'язнив свого візира („помічника”) і мав його видати на смерть. Щоби врятувати свого батька, Шахразад, дочка візира, почала розповідати каліфові щовечора казки під умовою, що доки вона розповідатиме, доти її батько лишиться живим. Кожного вечора розповідала казки, закінчуючи свою казку якраз в найцікавішій місці. Каліф завжди хотів довідатися, як казка розв'яжеться і відкладав присуд смерті на наступний день. Розповіді тривали 1001 ніч, і таким чином вона врятувала життя свого батька.

Вислів вживається на означення надзвичайних, неймовірних пригод.

Альма матер (Alma mater):

По-латинськи дослівний переклад означає „материнська”. В середньовіччю (Middle Ages) студенти так називали свій університет, де вчилися. Ця традиція залишилася по наші часи, особливо в англійським науковім світі, і окреслює університет, на якому студент здобув свій перший ступінь (бакалавреат -- bachelor degree).

Ахіллова п'ята (Achilles' heel):

В грецькій мітології морська богиня Фетіда, мати героя Ахілла, скупала його у чародійній ріці Стикс (Styx), щоби його тіло не могла проколоти жодна ворожа стріла. При цьому вона тримала Ахілла за п'яту і ця частина тіла не була охоронена чародійними водами ріки. Пізніше Паріс стрілив з лука в Ахілла і його стріла, спрямована богом Аполлоном, влучила в п'яту, і герой Ахілл згинув.

В сучасну пору вислів означає слабе, вразливе місце (weak spot).

Битися з вітряками:

Герой роману еспанського письменника Сервантеса Дон Кіхот бився з вітряками, уявляючи собі, що це вороги-велетні.

Вислів вживається у значенні безрезультатно боротися проти уявних перешкод.

СУСІДИ

- Дуже вас перепрошую, сусідо, але мої кури погребли вам грядки.
- Та то дурнички, бо і так мій пес загриз вам обидві курки.
- Багателька! За те я застрелив вашого пса.
- Дрібниця, бо мої хлопці повибивали вам вікна.
- Дуже мені прикро, але я вам зате струїв корову.
- А моя жінка вашій око видряпала. Дуже перепрошую.
- Дрібниця, не робіть собі докорів, бо я підпалив вам стодолу, дивіться, як горить!

ПРАКТИЧНІСТЬ

- Я не знав, що ти граєш на скрипці.
- Ні, я граю на фортеп'яні.
- То чому носиш скрипку?
- Бо фортеп'ян завеликий.

СУМНЕ

- Ваш чоловік давно помер?
- Два місяці по шлюбі.
- О! То хоч довго не мучився.

НЕСПОДІВАНКА

- Кавалір проходиться з панною по парку, нараз починає падати дощ.
- Відкрийте парасольку! - просить панна.
 - Коли вона дірява...
 - То навіщо ви її брали?
 - Хіба ж я сподівався, що буде дощ?

ДУМКА

- Як мовчанка є золотом, то кожний німий повинен бути мільйонером.

В ШКОЛІ

- А вкінці прийде день Срашного Суду.
- А чи в той день не будемо мати науки?

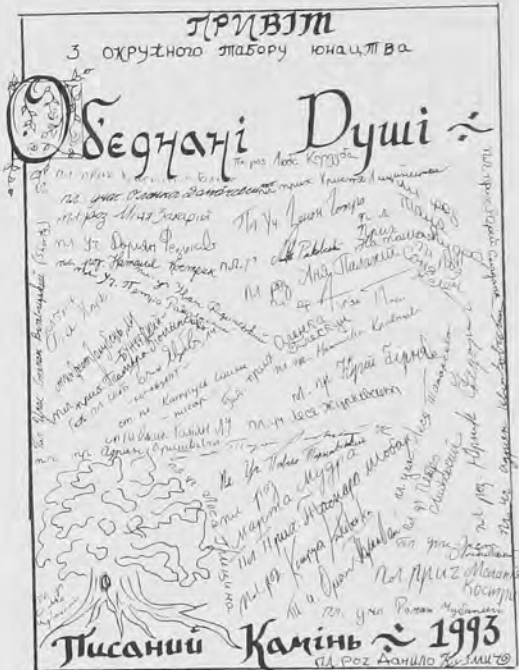
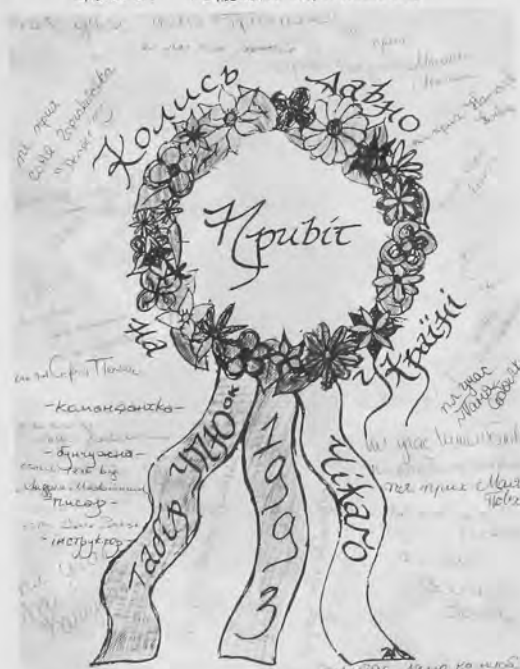
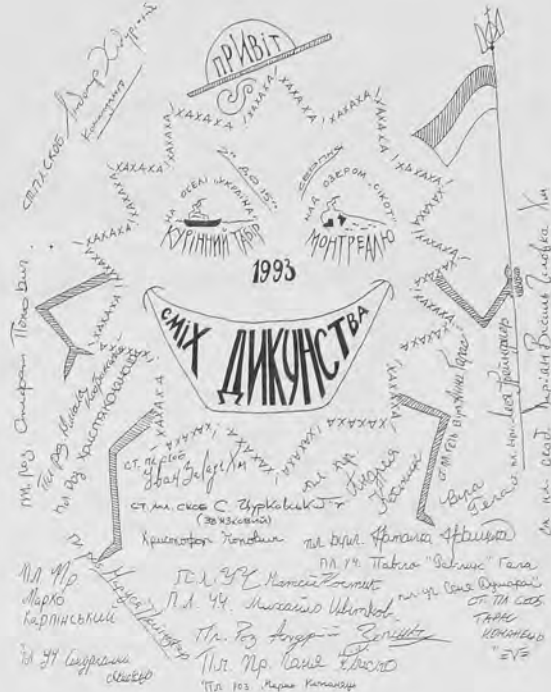
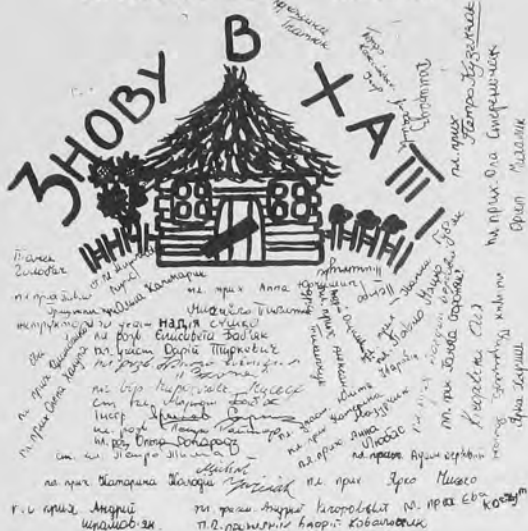
КРАЯНИ

- Чи ви, пане, не з Куликова?
- А ви з Куликова.
- Теж ні.
- О, то ми краями!..

ЗАГУБИЛАСЯ ЖІНКА

- Опівночі вбігає до комісаріату якийсь панок:
- Пане комісаре, моя жінка ще раненько вийшла з хати і ще дотепер не повернулася, боюся, чи не сталося їй чого злого.
 - Мушу знати, як ваша жінка виглядає. Зріст?
 - Та чи я знаю... Звичайний.
 - Вага?
 - Не маю поняття.
 - Колір очей?
 - Та така якась, сам не знаю.
 - Як була вдягнена?
 - В якусь сукню, точно не знаю, але знаю, що мала з собою пса.
 - Прикмети?
 - Фокстерієр, 30 см. від землі, важить 8 фунтів. Голова біла, праве вухо чорне, на чолі бронзова зізда величини двозолотівки, хвіст обтятий, на правій задній нозі шрам, металевий нашійник номер 1956289.

ПРИВІТ ВІА ПЛАСТОВОГО ПІАБОРУ

Світова федерація українських жіночих організацій

24-ий ЛІТЕРАТУРНИЙ КОНКУРС СФУЖО

Проголошуємо 24-ий Літературний конкурс для дітей та молоді-студентів.

Тема Конкурсу: „Голод в Україні (1932-33) моїми очима”.

Вікові групи: 7-11 років

12-14 років

15-18 років

19-23 років

Реченець конкурсу: 31-го грудня 1993 р.

Конкурсні праці під псевдонімом пересилати на подану внизу адресу, а в закритій коверті подати справжнє прізвище автора.

Жюрі 24-го Конкурсу СФУЖО: Др. О. Копач, Л. Храплива-Щур, Я. Зорич.

Адреса: World Federation of Ukrainian Women's Organizations
2336 Bloor St. West, Box 84578
Toronto, Ont., Canada M6S 1T0

Important News

You may be entitled to a pension from:
Germany, Austria or Belgium

How?
If * you worked at least 2 years during the war

- * you were in the German Military or a Prisoner of War in Germany
- * you had children born in these countries
- * you have been a Canadian or American citizen for 10 years

You will receive a pension even if you have no written proof. If you remember where you worked while you were there and who you worked for, then you are entitled to a foreign pension

There are thousands of dollars waiting for you, so please complete and mail the form below. If you have any questions, please call Mr. Kopij at (416) 625-0672

Mail to: Bohdan Kopij
1270 Gryphon Mews
Mississauga, Ontario L4W 3E5

Name: _____ Your Present Age: _____
Address: _____ City: _____
Postal Code: _____ Country: _____ Telephone: () _____
Please circle the appropriate country: Austria - Germany - Belgium How many years there? _____

Direct Pension Deposit Authorization

To: Bohdan Kopij, 1270 Gryphon Mews, Mississauga, Ontario, L4W 3E5

I, _____ hereby authorize you to direct my pension deposit (via cheque) to
(Print Your name) Ukrainian Credit Union Limited, 295 College Street, Toronto, ON M5T 1S2

MICR-Encoded #01972 - 828 - _____ - 911 Your Signature _____
(Your credit union account #) Date: _____

Важливе Повідомлення

Ви можете мати право на пенсію від
Урядів Німеччини, Австрії або Бельгії

Перегумови:

- * якщо Ви працювали протягом щонайменше двох років в цих країнах
- * якщо Ви були в Німеччині, Австрії, Бельгії або в інших країнах
- * якщо Ви мали дітей народжених в цих країнах
- * якщо Ви були Канадцем або Американцем протягом щонайменше десяти років

Do not delay!

Ваша пенсія може бути великою сумою грошей. Якщо Ви пам'ятаєте, де Ви працювали, то Ви можете мати право на пенсію від цих країн

Ваша пенсія може бути великою сумою грошей. Якщо Ви пам'ятаєте, де Ви працювали, то Ви можете мати право на пенсію від цих країн

Do you have family or friends in Ukraine?

If your family or friends worked or were taken to Germany during the war, they may be entitled to a lump sum payment from Ukraine.

Ukraine has received up to \$300,000,000 U.S. dollars from Germany for these people. Now these people are eligible to receive a lump sum payment

For more information, please call Mr. Kopij at (416) 625-0672 and/or mail the form below to:

Bohdan Kopij
1270 Gryphon Mews
Mississauga, Ontario
L4W 3E5

Важливе Повідомлення

Чи Ви маєте родину або приятелів в Україні?

Якщо члени Вашої родини або Ваші приятелі працювали або були вивезені до Німеччини під час 2-ої Світової Війни, Ви можете мати право на виплату певної суми грошей з України

Україна одержала суму понад 300,000,000 дол. США від Німеччини для відшкодування для вище описаних осіб. Ці особи тепер мають можливість домогтися відшкодування

За додатковою інформацією прошу звертатися на нижче подану адресу або телефонувати на число (416) 625-0672 Богдан Копій. Не відкладайте запитів, тому що ця справа має обмежений час.

Time limited offer!

Your name: _____
Address: _____
City: _____ Country: _____
Postal Code: _____
Telephone: () _____

Non-Profit Org.
U.S. Postage
PAID
Rochester, N.Y.
Permit No. 466

Ціна \$4.50

ЗДОРОВИЙ і СМАЧНИЙ ХЛІБ

та всякі інші печива
випікає

УКРАЇНСЬКА ПЕКАРНЯ

власниками якої є

Ірина і Роман Вжесневські

**THE FUTURE
BAKERY**

735 Queens St. West, Toronto, Ontario
Tel.: EM 8-4235

FOR COURTEOUS FRIENDLY SERVICE

COMMUNITY TRUST

2271 Bloor Street West
TORONTO, ONTARIO, M6S 1P1

ПЛАСТОВА КРАМНИЦЯ

**БУДЕ ВІДКРИТА В
ЛИСТОПАДІ:**

В СЕРЕДУ 3, 10, 17 і 24

ВІД 7:00 ДО 8:00

ВЕЧОРАМИ

І В СУБОТУ 6, 13, 20 і 27

ВІД 2:30 ДО 4:30

ПОПОЛУДНЕ

Plast Supplies-2199 Bloor St. W.

Toronto, Ontario M6S-1N2

Тел: (416) 769-0327 Fax: (416) 763-0185

**НАЙБІЛЬША
УКРАЇНСЬКА КРЕДИТОВА СПІЛКА
В КАНАДІ**

пропонує Вам єдину
українську
«MASTERCARD»

з кожним вживанням
допоможете
українські громаді

UKRAINIAN CREDIT UNION LIMITED

295 COLLEGE STREET, TORONTO	922-1402
2397 BLOOR STREET W., TORONTO	762-6961
3635 CAWTHRA ROAD, MISSISSAUGA	272-0468
225 THE EAST MALL, ETOBICOKE	233-1254
247 ADELAIDE STREET S., LONDON	649-1671
38 JACKSON AVENUE, OSHAWA	571-4777
1093 OTTAWA STREET, WINDSOR	256-2955

**Українська Кредитова Спілка
передає ширий привіт усім
ПЛАСТУНАМ**